

Plan van Aanpak 'Weer Thuis' 2017/2018

Dit Plan van Aanpak betreft een nadere concrete uitwerking van het Actieplan 'Weer thuis'. Het Actieplan is tot stand gekomen in samenwerking met Aedes, VNG, Federatie Opvang en mede namens RIBW Alliantie en GGZ Nederland en Leger des Heils. Het Actieplan en het Plan van Aanpak zijn opgesteld om het probleem van het gebrek aan uitstroom uit Maatschappelijke Opvang (MO) en Beschermd Wonen (BW), aan te pakken. Op dit moment verblijven ruim 16.000 mensen¹ in opvang/beschermd wonen, die met voldoende begeleiding zelfstandig zouden kunnen wonen. Een belangrijke randvoorwaarde om (begeleid) zelfstandig thuis te kunnen wonen is de beschikbaarheid en toegankelijkheid van de dienstverlening (bijvoorbeeld hulp bij financiën, schuldhulpverlening, arbeidsmatige dagbesteding en dergelijke). Een integrale aanpak is daarom noodzakelijk. Hoewel een grote groep kan uitstromen, willen we benadrukken, dat er ook altijd een groep mensen zal zijn die aangewezen blijft op beschermende woonvormen. De ambulantisering-doelstellingen ten aanzien van ggz, leiden tot extra druk op de BW voorzieningen. De verstopping leidt tot wachtlijsten bij instellingen. BW instellingen kunnen de gewenste doorstroomplekken voor ggz-cliënten niet bieden. Ook opvanginstellingen kunnen de toestroom niet aan. Mensen verblijven op straat en in de crisisopvang. Deze laatste opvangvoorziening wordt momenteel uitgebreid met creatieve (maar eigenlijk onvoldoende) oplossingen, zoals een sporthal die leegstaat, om te kunnen voldoen aan de stijgende vraag. Reden om te komen tot een plan vanuit de diverse koepels.

Zoals hiervoor aangegeven, betreft dit Plan van Aanpak een nadere concrete uitwerking van het Actieplan 'Weer thuis'. In het onderliggende Actieplan zijn de volgende doelen en resultaten benoemd.

- Het ondersteunen van lokale en regionale initiatieven die gericht zijn op het laten uitstromen van meer personen uit de maatschappelijke opvang en beschermd wonen die toe zijn aan zelfstandig wonen.
- Het faciliteren van 6 à 8 regionale bestuurlijke teams die vanuit regio's zelf worden opgezet om bestuurlijke knelpunten in de samenwerking regionaal te agenderen en helpen op te lossen.
- Het regionaal ophalen en landelijk agenderen van knelpunten in wet- en regelgeving en landelijke belangenbehartiging op verzoek van regionale bestuurlijke teams.
- Kennis- en informatiedeling tussen regionale bestuurlijke teams rond het realiseren van passende huisvesting en begeleiding ter bevordering van de uitstroom BW/MO.
- Andere regio's laten meeprofiteren van de opgedane kennis en ervaringen in de regionale bestuurlijke teams (en hun ondersteuners) om ook daar de uitstroom uit MO en BW een impuls te geven.

Het Actieplan Weer Thuis is in september en oktober 2016 bestuurlijk voorgelegd binnen Aedes, Federatie Opvang (RIBW Alliantie en GGZ Nederland)² en VNG en akkoord bevonden.

¹ Bron: Quick Scan Federatie Opvang, GGZ Nederland en RIBW Alliantie 2015/2016.

² Opmerkingen vanuit onder meer ALV RIBW Alliantie zijn verwerkt.

Dit Plan van Aanpak vormt een nadere uitwerking van de genoemde doelen en resultaten in het Actieplan.

Plan van aanpak 'Weer Thuis'

Bij de opstelling van het Plan van Aanpak zijn leden van de koepels (Aedes, VNG, Federatie Opvang), geraadpleegd via gesprekken binnen de eigen groep en in een landelijke brainstorm bijeenkomst met een aantal leden van de koepels gezamenlijk. Hierbij is ook Platform 31 actief betrokken.³

Verwachtingen van elkaar

Partijen hebben verwachtingen naar elkaar uitgesproken en aangegeven welke uitgangspunten zij graag terug zouden zien in het Plan van Aanpak.

Voor opvang/zorg- instellingen geldt:⁴

- organiseer u regionaal rond deze opgave;
- wees concreet in te verwachten uitstroom van cliënten uit BW/MO naar zelfstandig wonen;
- bereid cliënten goed voor op de uitstroom en zorg daarbij voor een goede overdracht tussen de zorg-/opvanginstelling naar de gemeente;
- ontwikkel meer differentiatie in (ambulante) begeleidingsvormen;
- *maak inzichtelijk welke randvoorwaarden moeten worden ingevuld om verantwoord wonen voor deze kwetsbare groepen mogelijk te maken.*

Voor corporaties geldt:

- erken de urgentie van de opgave en zie de uitstroom van BW/MO naar zelfstandig wonen als een reguliere taak van een corporatie op basis van de Woningwet;
- zoek naar creatieve oplossingen voor beter en groter aanbod huisvesting voor deze doelgroep;
- zorg voor een preventieve aanpak voor schulden en huisuitzetting in samenwerking met gemeenten;
- neem belemmeringen in regels weg voor de toegang tot sociale huurwoningen (regiobinding, schulden, inkomenstoets, et cetera.).

Voor gemeenten geldt:

- pak de regierol op en zorg voor integrale visievorming en aanpak met partners;
- zorg voor initiatieven en actie bij zowel centrumgemeenten als regiogemeenten;
- stel voldoende middelen beschikbaar voor (ambulante) begeleiding bij uitstroom en kijk goed naar de termijn van de begeleiding (halfjaar is vaak te kort);
- betrek partners bij het op- en afschalen van begeleiding.

Belangrijke ingrediënten

Leden van onder meer Aedes, VNG en Federatie Opvang hebben aangegeven wat zij belangrijke onderdelen van een Plan van Aanpak vinden die de lokale opgave met betrekking tot het realiseren van uitstroom uit BW/MO kunnen versterken. Genoemd zijn:

- maak regionale bestuurlijke afspraken met elkaar waarbij integraal beleid wonen, zorg en inkomen voorop staat;
- zorg voor een duidelijk regionaal en landelijk aanspreekpunt en escalatiestructuur bij niet lopende zaken. Bundel landelijk de knelpunten in de wet- en regelgeving;

³ In dit plan wordt waar mogelijk aansluiting gezocht bij andere initiatieven. Samenwerking met Platform 31, in het kader van het experiment 'Weer thuis in de wijk' wordt nadrukkelijk gezocht.

⁴ De term zorginstellingen en opvanginstellingen is in dit plan gekozen als eenduidige noemer. Duidelijk is, dat zowel opvang- als RIBW-instellingen een veel breder pakket aanbieden dan alleen zorg, respectievelijk opvang.

- maak een prognose voor de uitstroom op een wat langere termijn per regio en breng trends in beeld;
- maak een overzicht van welke afspraken waar in de regio gemaakt zijn of worden;
- creëer meer bewustwording rond de doelgroep, verschillende profielen van cliënten, ook bij regiogemeenten;
- maak inzichtelijk wat de randvoorwaarden zijn voor cliënten om in een centrumgemeente of regiogemeente gehuisvest te worden;
- zorg voor een integrale aanpak vanuit gemeenten (gemeentelijke domeinen) met een coördinerend portefeuillehouder (vanuit Wonen of Wmo).

Bestuurlijke afspraken als voorwaarde voor resultaat

Voorwaarde voor meer uitstroom van cliënten BW/MO, is bestuurlijk commitment zowel op landelijk als regionaal/lokaal niveau.

Bestuurlijke afspraken rond de uitstroom van cliënten van BW/MO naar zelfstandig wonen worden nu al gemaakt.

1. Lokale en regionale prestatieafspraken over huisvesting tussen corporaties, gemeenten en huurdersorganisaties

Uitstroom uit de MO/BW kan als een specifieke afspraak binnen de prestatieafspraken tussen corporatie, huurdersorganisaties en gemeenten worden opgenomen. Deze specifieke en SMART geformuleerde afspraken, geven invulling aan de (regionale) gemeentelijke woonvisie en volgen de cyclus zoals vastgelegd in de Woningwet 2015. Veelal worden prestatieafspraken gemaakt rond wonen en zorg en soms specifieker rond uitstroom uit BW/MO. Landelijke koepels Federatie Opvang, Aedes en VNG bieden daar ondersteuning bij door middel van kennisuitwisseling en kennisontwikkeling.

2. Regioplannen BW/MO tussen centrumgemeente en regiogemeenten

In 2017 worden regionale plannen voor BW (en MO) gemaakt door gemeenten in regioverband (MO-regio's), door centrumgemeente en regiogemeenten gezamenlijk. Dit gebeurt in overleg met zorg-/opvanginstellingen. De uitstroom uit BW/MO naar zelfstandig wonen is daarin één van de opgaven. Huisvesting, op- en afschalen van begeleiding, participatie en hulp bij schulden zijn belangrijke randvoorwaarden die in het regioplan uitgewerkt worden in bestuurlijke afspraken. In het voorjaar van 2017 wordt de nieuwe regio-indeling definitief bekend.

Bestuurlijke samenwerking versterken in regionale netwerken

In veel gemeenten werken bestuurders van corporaties, gemeenten en zorg-/opvanginstellingen al hard aan deze opgave. Het Actieplan wil deze regionale initiatieven stimuleren, versterken en ondersteunen, niet overdoen. Lokale partijen geven aan dat de bestuurlijke samenwerking tussen gemeenten, zorginstellingen en corporaties op regioniveau versterking nodig heeft. 'We zitten wel met elkaar om tafel, maar nooit tegelijk en in samenspraak'. In de meeste regio's vindt overleg plaats tussen deze partijen, maar lang niet in alle gevallen gezamenlijk in deze driehoek gericht op de uitstroom van cliënten uit BW/MO naar zelfstandig wonen. Ook geven partijen aan, dat zij een landelijk aanspreekpunt zoeken voor dilemma's in de samenwerking tussen partijen of knelpunten in wet- en regelgeving en dat helpt bij het agenderen en adresseren hiervan. Bestuurlijke samenwerking in de regio's is steeds belangrijker: corporaties en opvang-/BW-instellingen opereren regionaal en de regionale samenwerking tussen gemeenten wordt de komende jaren ook versterkt.

Het Plan van Aanpak faciliteert het vormen van en de ondersteuning van bestuurlijke teams in 6 à 8 regio's tussen een centrumgemeente (Wmo), corporatie (bestuurder-vertegenwoordiger regionaal verband corporaties) en zorg-/opvanginstelling (bestuurder/vertegenwoordiger regionaal BW/MO-netwerk). Zij vormen een drieman(vrouw)schap gericht op het realiseren van meer uitstroom uit

BW/MO naar (meer) zelfstandige woonvormen in de regio. Partijen in die regio kunnen een beroep op hen doen voor:

- het signaleren/agenderen en op verzoek helpen oplossen van regionale/lokale knelpunten in de samenwerking tussen regionale/lokale partijen;
- het waar nodig landelijk agenderen van knelpunten en belangen;
- het signaleren en agenderen van belemmeringen in wettelijke kaders en regelgeving die regionale oplossingen in de weg staan;
- het zichtbaar maken van lokale en regionale initiatieven/oplossingen en kennisdeling binnen de regio.

Ondersteuning voor Actieplan 'Weer Thuis' vanuit landelijke koepels

Op landelijk niveau is bestuurlijk commitment uitgesproken door VNG, Aedes, Federatie Opvang⁵ en het Leger des Heils als grote uitvoerende instelling. De opgave en de problematiek van het Actieplan verdient landelijke aandacht bij het Rijk en de Tweede Kamer. De koepelorganisaties Aedes, Federatie Opvang en VNG zetten zich in om het thema op de landelijke agenda te zetten en naar de eigen achterban goed te communiceren. Daarbij zetten zij ook goede aanpakken en knelpunten in de landelijke schijnwerper en agenderen zij knelpunten in wet- en regelgeving.

Activiteiten van initiërende partijen

- De initiërende partijen ondersteunen bij de vormgeving/versteving van regionale bestuurlijke teams:
 - er wordt een landelijk projectleider aangesteld, die deze bestuurlijke teams helpt opzetten;
 - vanuit elke koepel (VNG, Aedes, Federatie Opvang) en Leger des Heils, wordt een landelijke ambassadeur aangesteld die als landelijk aanspreekpunt dient voor de regionale bestuurlijke teams en als landelijk aanspreekpunt functioneert voor het Rijk.

Dit Platform van landelijke ambassadeurs wordt aangevuld met bestuurders van partners (bijvoorbeeld RIBW Alliantie of GGZ Nederland) en mogelijk andere relevante organisaties.

- Zij stellen een communicatieplan op waarin zij op verzoek van de bestuurlijke teams, landelijk aandacht vragen voor regionale knelpunten en agenderen dit bij de eigen achterban, partners, het Rijk en de Tweede Kamer.
- De initiërende koepels organiseren regionale en landelijke bijeenkomsten voor bestuurders en professionals rond thema's aangedragen vanuit de regio's, aansluitend op het opstellen van de regioplannen BW/MO en het proces rond het maken van prestatieafspraken.
- De initiërende koepels stellen aan alle leden factsheets, handreikingen, goede voorbeelden en aanpakken ter beschikking.
- Inhoudelijke afstemming vindt plaats met het experiment 'Weer thuis in de wijk' (begeleid door Platform31) waar het bestuurlijke vraagstukken en knelpunten betreft. Opbrengsten uit het experiment worden waar mogelijk breder verspreid naar alle leden van de koepels.⁶ Meer informatie treft u [hier](#) aan.

Organisatie

Voor dit programma wordt een aparte projectstructuur opgezet.

⁵ Federatie Opvang heeft hierin RIBW Alliantie en GGZ Nederland meegenomen. Daar waar gesproken wordt over de koepels zal Federatie Opvang steeds de belangen van RIBW Alliantie en GGZ Nederland mede vertegenwoordigen.

⁶ Aedes en VNG bedienen de eigen leden, Federatie Opvang verspreidt opbrengsten tevens naar RIBW Alliantie en GGZ Nederland in onderling overleg.

De opdrachtgevers zijn de bestuurders van de initiatief nemende koepels Aedes, VNG en Federatie Opvang (mede namens RIBW Alliantie en GGZ Nederland) en Leger des Heils als grote uitvoerende instelling. De stuurgroep van het Plan van Aanpak 'Weer Thuis' bestaat uit beleidsadviseurs van deze organisaties die door de eigen bestuurders gemandateerd zijn.

Vanuit de landelijke koepels (Aedes, VNG, Federatie Opvang⁷) worden drie landelijke ambassadeurs vanuit bestuurlijk niveau aangesteld. Deze landelijk ambassadeurs fungeren als landelijk aanspreekpunt voor de regionale bestuurlijke driehoeken en hun ondersteuning en als klankbord voor de stuurgroep. De stuurgroep heeft een ondersteunende rol richting landelijk ambassadeurs.

De landelijk projectleider rapporteert aan de stuurgroep. De landelijk projectleider is eerste aanspreekpunt voor de regio's. Knelpunten in de uitvoering van het Plan van Aanpak kan de projectleider voorleggen aan de stuurgroep respectievelijk de landelijk ambassadeurs. Bij werving van de landelijk projectleider wordt de vacature uitgezet bij gemeenten, corporaties en zorg-/opvanginstellingen.

De stuurgroep (samen met de landelijk projectleider) komt in de opstartfase eenmaal per maand bijeen, daarna eenmaal per twee maanden.

De achterban van de verschillende koepels wordt op de hoogte gehouden en actief meegenomen. Hierdoor zullen zowel gemeenten, corporaties als RIBW-opvang en ggz-instellingen zich betrokken voelen en eerder willen en kunnen bijdragen aan lokale initiatieven. De nadruk ligt op lokaal/regionaal niveau: daar moeten de concrete plannen en samenwerking leiden tot verbetering in uitstroom en doorstroom van BW en opvangcliënten.

⁷ Ook hier geldt weer dat RIBW Alliantie en GGZ Nederland mede vertegenwoordigd worden Federatie Opvang.

Planning

(Door projectleider in samenspraak met regio's nader op te stellen.)

Tijdpad	Wat	Wie	
Nov/Dec 2016	Voorstel cofinanciering PvA bespreken ministeries BZK en VWS	Stuurgroep actieplan, VNG / Federatie Opvang	
Nov/Dec 2016	Informeren achterban koepels	VNG, Aedes, Federatie Opvang	
Jan 2017	Opstellen profiel landelijk projectleider	Federatie Opvang/Aedes	
Februari 2017	Definitieve besluitvorming Financiële dekking o.b.v. reacties BZK, VWS, VNG, Aedes	Stuurgroep Actieplan 'Weer Thuis'	Go met eigen middelen!
Maart 2017	Werving landelijk projectleider	Aedes/VNG	
Maart 2017	Actieve werving 6-8 tal regio's (publieksversie plan en uitnodiging)	Stuurgroep Actieplan 'Weer Thuis'	
Maart/april 2017	Aanstelling landelijk projectleider	Stuurgroep Actieplan 'Weer Thuis'	
April 2017	Landelijke Kick Off	Landelijk projectleider	
Maart – einde project dec. 2018	Kennis ontwikkeling / delen / ondersteunend materiaal beschikbaar stellen	Stuurgroep Actieplan 'Weer Thuis' / projectleider	
April-mei	Regiobijeenkomsten PvA 'Weer Thuis'	Projectleider	
April – Juni 2017	Opgave ophalen t.b.v. regionale planvorming	Bestuurlijke driehoek ondersteund door landelijk projectleider	
April – Dec. 2017	Totstandkoming prestatieafspraken in regio's m.b.t. uitstroom BW/MO PvA	Gemeente/corporatie	
April – Juni 2017	Regioplannen BW/MO	Gemeente/zorginstellingen	
Juni/juli 2017	Bestuurlijke agendering per regio stand van zaken regioplannen BW/MO en huisvestingsopgave	Regio's	
Najaar 2017	Agendering per regio stand van zaken prestatieafspraken en uitstroom BW/MO Landelijke communicatie en aandacht voor opgave	Regio's	
Voorjaar 2018	Agendering concrete huisvestingsprojecten voor uitstroom BW/MO in regio en sociale randvoorwaarden (begeleiding, schulden, toegang huisvesting, etc.) en inzet nieuwe ronde prestatieafspraken	Regio's en regionale/landelijke bijeenkomsten	
Zomer 2018	Prognose en trendrapportage uitstroom per regio 2018-2020	Regio's en koepels	
Najaar 2018	Eindconferentie: opbrengsten in prestatieafspraken en opbrengsten actieplan, agenda 2019-2020; evaluatie	Regio's en koepels	